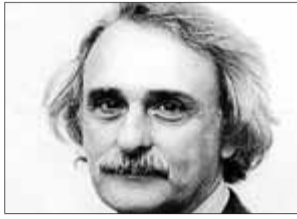

■ **El relleu.** Gonzalo Pérez de Olaguer (Gènova 1936-Barcelona 2008), que ens va deixar fa poques setmanes, formava part d'un grup de crítics teatrals que difícilment podem considerar una generació. Entre d'altres, com a mínim hi hauríem de comptar Jordi Carbonell, Frederic Roda, Xavier Fàbregas, Joaquim Vilà, Salvador Corberó, Joan Anton Benach, Josep Anton Vidal, Kim Vilar i Joan de Sagarra. Els precedien uns desastres complets que més val no esmentar, entre els quals ún-

cament tenien alçada i dignitat professional María Luz Morales i Julio Manegat, aquest darrer avui injustament oblidat. És un grup certament divers per edat, per formació, per ideologia i també per dedicació professional, però en conjunt van suposar l'aparició d'una nova crítica teatral que sabia de què parlava.

■ **Necessitem la crítica.** Alguns dels noms esmentats, com per exemple Xavier Fàbregas (a la foto), depassaven de molt la funció crítica.

Fàbregas era historiador, assagista i investigador de les arts de l'espectacle, i a més s'havia autoimposat l'obligació de fer la crònica de l'actualitat teatral que li tocava de viure. Jordi Carbonell era bàsicament professor, Frederic Roda era director d'escena i agitador

cultural, i Joan de Sagarra va ampliar els referents al món parisenc i italià tot creant un estil brillant, subjectiu, malcarat i dur que va tenir imitadors que volaven més baix. D'altres, com l'encara actiu Joan Anton Benach, són més periodistes i les seves crítiques tracten bàsicament d'un espectacle concret. Ara: en conjunt tots ells ens venien a dir que l'activitat escènica era un bé, un servei públic, una manifestació cultural que no s'escotava en ella mateixa i de la qual, precisament per-

què és efímera, calia deixar un testimoni el més fefaent possible.

■ **Art, política i societat.** El teatre sempre ha fet por als poderosos perquè és un art eminentment polític i profundament social. És un art que es concreta en viu i en directe i que reclama aplegar persones, espectadors, ciutadans, en un lloc i a la mateixa hora, disposats a judicar una proposta. I això és així fins i tot en les manifestacions més lleugeres i festives. El que se'n digui, l'opinió que es generi,

formarà part de la realitat i acabarà sent un document que caldrà tenir en compte en el futur. Els crítics de què parlem eren tots ells conscients que la dictadura ofegava la realitat i que, en la mesura que fos, calia tendir a propiciar una substitució justa de valors. El que oficialment era bo, oportú i útil, amb el temps esdevenia tot el contrari i, lògicament, els autors i els espectacles que el sistema considerava nocius, barroers i incomprendibles, han estat la base per construir el món on ara vivim.

Teatre

Jordi Coca

La funció de la crítica

Arran de la mort de Gonzalo Pérez de Olaguer s'ha reconegut unànimement que era un home estimat per la professió teatral i un veritable amant del teatre. També s'han recordat algunes de les seves facetes professionals, com la fundació del grup teatral Bambalinas, la llibreria de les arts escèniques que va regentar durant anys al carrer de Canuda i la revista *Yorick*, que ell dirigia i sense la qual avui ens seria impossible explicar uns anys de la nostra vida cultural. També s'han esmentat la seva feina de periodista informant a diversos mitjans de comunicació sobre temes teatrals o bé fent crítiques dels espectacles, i els seus llibres: *Teatre Independent a Catalunya*, *Adolfo Marsillach: una biografia socio-teatral* (1972), *Teatro Nacional de Barcelona, història d'una imposició* (1990), *Villarreal Teatre: 25 anys de "La Sala", 1973-1998* (1998), [amb altres autors], *Fira de Teatre al carrer de Tàrraga* (2005), i la darrera aportació, *Els anys difícils del teatre català. Memòria crítica* (2008), on aplega una gran quantitat de comentaris breus especialment sobre diferents aspectes de la vida teatral dels anys seixanta i setanta.

Tot això és suficient per assenyalar un dels trets comuns del grup de crítics teatrals que hem esmentat a dalt i que a mitjans dels anys seixanta van renovar el panorama d'aquesta especialitat a Catalunya: la consciència de la funció i de la importància de la crítica teatral. A diferència de la generació anterior, aquests noms van suposar la plena eclosió d'una resistència a la dictadura

Gonzalo Pérez de Olaguer (esquerra) amb Ingmar Bergman (centre) durant una estada del director suec a Barcelona a mitjans dels 80 ■ AVUI

tot usant estratègies personals diferents. Els uns feien crítica, història i assaig per deixar constància de l'actualitat, per posar en circulació mirades originals sobre el passat i per incorporar idees emergents. Altres se centaven en la informació i la crítica per posar en valor creacions, iniciatives, persones o moviments catalans que fins aleshores havien estat menystinguts. N'hi havia que bàsicament introduïen referents internacionals per tal de dimensionar adequadament la nostra realitat i permetre certes jerarquies...

Pérez de Olaguer va treballar en aquest projecte generacional de fer possible un món millor tot parlant de teatre

La lluita contra la dictadura es feia de moltes maneres, i una era la reflexió constant sobre les arts escèniques. No descobrirem res de nou en dir que els règims totalitaris no només ho són perquè maten, torturen i empresonen. També ho són perquè més enllà de l'opinió legítima manipulen la realitat i l'estrafan tot prohibint, mutilant, desvirtuant o minimitzant unes determinades produccions culturals i artístiques o bé imposant-ne, enlairant-ne i magnificant-ne unes altres. La funció que ha de tenir la crítica en cada

moment no és, doncs, una qüestió intranscendent. Gonzalo Pérez de Olaguer, efectivament, va treballar sempre honestament en aquest projecte generacional de fer possible un món millor tot parlant de teatre i arts escèniques. L'amic Gonzalo vivia literalment entregat al teatre, sense esperar-ne res a canvi, sempre generós i bo, convençut que aquest era el seu paper i que no era pas un paper qualsevol. I ens deixa com a mínim dues coses essencials: la feina feta, una feina magnífica, i el seu exemple immillorable. ■